

QUMRAN'GO ESKU-IDAZKIAK

ESENIOAK

Qumran'go esku-idazkiak, Jesus'en aldiko judar-bakartetxe batetatiko idazki-sorta dira. 1947'garren urtean agertu ziran leenengoak —ez-ustez agertu be— itsaso Illa deritzon ipar-sartzaldeko kobetan, Quirbet Qumran izeneko tokian.

Quirbet Qumran izenaz ezagutzen ziran bakartetxe orma-ondakiñak, 1951 eta 1956'garren urte-artean izan ziran aztertuak, leenengo sorta 1947'an aurkitu ta arein antxiñakotasuna ezagututa gero.

Esenioak izeneko alderdikoena ziran.

Plinio Zaarrak eta Flavio Josefo istorigilleak idatzi ebezan arei buruzko barriak. (Gaur egunean, orraitño, idazle batzuek ez dabe areintzat esenioak izena onartzen, qumrandarrak baiño).

Esenioak itza «oisiaioi» gerkeratik dator, latínera itzulita, eta izen orrek «izadi-ikastunak» adierazoten dau.

Plinio'k ezarri eutsen izen ori; baiña oker ezarri be, arein elburua ez zan «izadia ikastea»-ta).

Lagunarte bakotxa gizonezko gutxik osotzen eben, baiña bakartetxeak Palestina guztian egozan zabaldua, Jesukristo'ren egunetan guztiz lau millaren bat lagun izateraiño.

Lagunarte nagusia Qumran'goa zan. Ez dira agertzen bein be Alkartasun Barrian.

* * *

KONDAIRA

Qumran'go bakartetxe ori, Kristo jaio aurretiko 134-104 urte-artean izan zan eregia.

Birritan izan zan ondatua: Kristo jaio baiño 31 urte leenago, lurrikara batek ondatu eban, eta Kristo jaio ta 68'garren urtean, Jerusalem ondatu eben erromar-gudarozteak.

Bigarren ondapen ori gaiñera etorkiela konturatuturik, bakarti areik, bakartetxe-ondoan egozan amai-ka kobetan papiru ta narruki (pergamíñu) batzuk gorde ebezan, lapiko-barruetan.

Gaur egunean, Jerusalem'go museu aundi bietan dagoz.

* * *

ESKU - IDAZKIAK

Esku-idazki orreik balio aundia be aundia dabe, Alkartasun Zaarreko liburu batzuk obeto ezagutze-

ko, baita Joan Bateatzaillearen, Jesus'en eta Elizearen ekitaldiko erlejiño-giroa argiago somatzeko be.

An agertzen dira Isaias'en liburua eta Alkartasun Zaarreko beste millaka idatz-txataltxo, eberkeraz idatzita.

Bibliatik kanpoko idazki batzuk be idoro dabez; euron artean datoz Lagunarteko Arauak, Argiaren semeen gudua Illunpeetako semeen aurka, Gorapen-abestiak, Salmu-sorta barria, eta abar.

Idazki orreitatik dakigu judar-lagunarte aren bizikerea: erlejiño-zaletasunari jarraiturik, txirotasuna, kastitatea ta menpetza gorderik bizi zirala: saduzeuen jentil-kutsapenetik eta pariseuen legeriatatik iges egiteko, basamortura baztatu zirala, eta, Mesias'en egunetan, agindutako lurraldera biurtzeko asmoa ebela.

Beraz, Mesias'i buruz aurretiaz iragarritakoak beteteko aldia be eldu izan zala uste eben.

Judar-erriaren artean zabal-zabal egoan Qumran'go espiritu-zaletasun orrek, istoriaren aldetik, Joan Bateatzaillearen eta Jesus'en iragarreak izan eban arrera ona ulertzen laguntzen dausku.

* * *

Ezagutu daiguzan, ba, orain eta leenen, Qumran'go Gorapen-abestiak euskeraz.

Jakintzat artu bear diran berbak, mako-artean datoz.

I GORAPEN - ABESTIA

[Eskerrak emoten dautsudaz, Jauna...]⁵ Aal-izatearen iturri, burubidean aundi.

Zure errukiak zenbatu-eziñak dira.

Zure ataza, ikaragarria da. Sumiñean geldia zara, epaitzean; zuzena zure egintza guztietan.

'Zeure jakiturian oiñarritu zenduzan gizaldi betikoak. Areik sortu baiño leen ezagutzen zenduzan arein egintzak 8betiraunetik.

Izan be, dana egiten da zure baimenaren negurrira eta ezin ezagutu daiteke ezer zure naia bagarik.

⁹Edozein espiritu zeure eskuetatik urten zan.

Zeuk ernerazo zenduan bizi-azia.

Zeure bidea erakutsi zeutsan eta bide-zidorra aren egintza guztietarako.

Zeruak zeure aintzarako zabaldu zenduzan.

QU MRAN

---

¹⁰ Izaki bakotxa zeure naitara sortu zenduan, espiritu aaltsuak euren arauen menpean.

"Santutasun-mandatariak izaten asi baiño leen, espiritu betikoak euren aginpidean, zeure misterioaren negurrira argitu zenduzan.

¹² Izarrak, izar bakotxak, euren bide-zidorra dabe eta aizeak euren oldar zakarrak;

"tximistak zeruan zear arin be arin igaroten dira. Bakotxak bere bidea dau. Zuk lurra oroigailu bat lez egin zenduan. ¹⁴ Itsasoa, lezak, areitan dagoana, Zuk ezerezetik atara dozuz, zeure ugaritasuna erakusteko. ¹⁵ Zu danetan zagoz. Dana zeure naitara eregi zenduan.

¹⁶ Mundu osoa gizonaren zainpean jarri zenduan —betiraun-aldiak—, izaki gustiak bere menpean izan dagizan.

"Euren toki berezietan banandu zenduzan, mugatu egin zeutsezan euren mugak, aldi doietarako. Baiña auziak bere eguna izentatuta dauko eta Zeuk iragarriko dozu izadi guztiaren gaiñean.

¹⁸ Lortutako bakeak iraun egingo dauala uste dabe areik; baiña arein bakea amor-egiten dabenen bakea da.

¹⁹ Arein nagusitza banandua izango da, arein gizaldiak jitoan galtzen diran zusterak lez. Zeatz emoten dozu eritzia.

²⁰ Aurretiaz iragarri aal zan edozer, ezer jazo baiño leen, zeure berban egoan. Zu bagarik ezer be ez da egingo.

²¹ Guzti ori, emon zeustan agerpenari esker, ulertu neban. Nire entzumenak misterioetara eta nire begiak arrigarrietara zabaldu zenduzan; baiña, nor naz ni?

²² Auxe baiño ez: buztinaz egindako izakia, uretan oretutakoa, ama-sabeletik urtendakoa —ama-sabela gorputzaldi-iturri—, gaiztakeriaren su-katilluan, pekatuaren moldean. Zeuk geitu zenduan nire senipar-tea zure biotz-beratasunaren negurrira.

²³ Zer esango dot Zuk ezagutzen ez dozunik?, zer entzunerazoko ete-neikezu leen Zuri esan bagarik izan daitenik?

²⁴ Dana izan zan markatua zure aurrean, dana izan zan zizelkatua betiraun-elburuetarako betiketzen dauan zizelaz. Aldi zeatzak adi-adi begiraten dabe urteak zenbatzen dabezenentzat, egun doi-doiak itxaroten diarduenentzat.

²⁵ Ezer be ezin egon daiteke zure begirunetik ezkutan. Zelan gordeko dau gizakiak bere burua bere

pekatutik?; zelan artu leike goragarritzat bere gaiztakeriaren alde egiterik?

²⁶ Zelan jokatu daike obendun azalduak / azpitik ezin erosi daiteken auzi-ebazlearen aurka?

Zeuk bakarrik dakizu, Jaungoikoa I, noiz arte egintzak zuzenak eta egia benetan dan.

²⁷ Gizonen egintzak, ostera, akastunak dira, arau guzurrezkoak.

²⁸ Miiñak diñoana, edozela be Zeuk egin zenduan espirituaz eraginda dago; orregaitik, berbak euron itu ezagutzen dozuz Zuk eta arein ezpanetako fruituaren jatortasuna ta balioa mustatzen dozuz. Zuk marra bat egiten dozu, igeltsero-berunaz lez [gizonen] esanetarako.

²⁹ Zure eskakizunai sor eta gor egiten yakena, zeure beso gogorraz menperatzen dozu. Ez dozu espirituak negurtzeko soka ta metro bearrianik, ezta arein egi be.

³⁰ Zeure aintza ezaguerazoteko ta zure misterio ezin-esan alakoak ditziratu daitezcan. Zure Izena guztien agoan goratu izan daiten.

³¹ Aldi guztietan Zeu ezagutu ta goratu zagiezan. Izan be, Zu, ³² zeure errukiz, zeure maitasunaren indarraz, gizonari aal-izatea emon zeustan indarkeri aurrean eta dongakeria gaiñeratzeko aalegiñak egin dauzanari aurka agiteko. Orregaitik, zure indarra obeto ditziratzen da zure izaki guztiakan eta zure aal-izatea agertzen dan egintza arrigarrietan.

³³ Areik entzun izango dabe, jakiña ba. Areik, jakitun diralako areik, odol-beroak, azpikeriak pillatzen dabezanak eta erriak jopuratzen dabezanak. ³⁴ Izena «zuzenak» dabena aspertu egingo dira erre-opariak eskintzen eta txiroai buruz ez dira biotz-zabal agertuko. Zuk ez egizuz makalak bertan-beera itzi. Biotz-gogorak ez dabe onetariko ezer be ulertu aal-izango.

Entzun, jakitunok, ezaguerearen billa diarduzue-nok, itxaroten ez dakizuenok: sendo irauteko aalegiñak egizue, geitu egizue indarra.

³⁶ Zuzenok: urrundu egizue zuekandik edozer zuzen Zuek, bide bikaiña aukeratu dozuenok: ba-bestu egizue txiroa |

³⁷ Sumiñerako geldiak izan zaitezte.

Ez baztatu Aren zuzentasuneko agindurik. Aren egintzak zintzotasuna dira.

³⁸ Dongak ez dabe au iñoiz be ulertuko.

Asarrekorrak agin-karraskaka diardue [...].

KEREXETA